

ΤΑΣΩ*

3.

βουλή τούς πάει, μοῦ φαίνεται, καὶ τούς πολυδιαβαστάδες. Τὸν ἑαυτὸ τους νὰ διαβάζουμε. Ἡ ἀκόμα σοφώτερα, τὸν κόσμον τὸ ζωντανὸ νὰ διαβάζουμε. Κι ὅμως τούς φαίνεται τέτοιο διάβασμα σὰν πάρεργο, σὰν παρηπόλιν εὐκολο, ἴσως μάλιστα καὶ σὰν πρόστυχο. Τόσο μεγαλύτερη δύναμη κατέκτησε νᾶχη ἓνα καλὸ βιβλίον ἀπὸ μιὰ καλὴ συντροφιά, μιὰν ἐσχολή, ἔν' ἀστροποβρόντι, ἓνα μερμήγκι, ἓνα γάμο, ἓνα καβγά.

Εἶναι περίεργο ποῦ λίγοι, πολὺ λίγοι κατορθώνουν νὰ ξετινάξουν ἀποπάνω τους αὐτὴ τὴν ἀρρώστια ὡς καὶ σὲ πῶς φωτισμένους τόπους. Μόλις δυὸ θυμᾶμαι αὐτὴ τὴν ὥρα ποῦ σπάνια παίρνανε βιβλίον στὸ χέρι. Τὸν πολιτικὸ τὸ Δισραῆλ, καὶ τὸ φιλόσοφο τὸ Σπένσερ. Θᾶλεγε ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Σπένσερ πῶς βιβλιοθήκες ἔτρωγε, κι ὅμως ὅλα του τὰ παραδείγματα ἀπ' ἔδω κι ἀπ' ἐκεῖ τᾶρπαζε. Αὐτὸς πάλε ἴσως πήγαινε στὴν ἄλλη τὴν ἄκρη.

Ν' ἀκούσης τὸ τί εἶπε μεγάλος νοῦς γιὰ μεγάλον θέμα, νὰ ξετιάσης καὶ νὰ θαυμάσης τὴν τέχνη του ἢ τὴν ἐπιστήμη του, τέλος νὰ θησαυρίσης ἀπ' ἐκεῖ ὕλικὸ γιὰ νὰ δυναμώσης καὶ νὰ καλοδουλέψῃ ὁ δικός σου ὁ νοῦς, αὐτὰ ὅλα ἄγια πράγματα, καὶ κανένας μὲ τετρακόσι δὲ γερούει νὰ τάναιρέσῃ. Μὰ οἱ περισσότεροι πολυδιαβασμένοι καὶ παραδιαβασμένοι μοῦ φαίνονται σὰν ἀνθρώποι ποῦ βγήκανε νὰ πάρουνε ἓνα δρόμο, μόλις ὅμως ξεκίνησαν, κι ἄξαφνα τοὺς πιάνει ἓνας ἀπὸ τὸ γιακά, καὶ τοὺς δηγέται μερικoὺς τόμους ἀπὸ τὴ σοφία του· ἔπειτα ἄλλος, κατόπι ἄλλος, καὶ τέλος τοὺς προσμένει **οὐρὰ** ἀλάκκερη γιὰ νὰ τοὺς πιάσουν κι αὐτοὶ καὶ νὰ τοὺς πῇ ὁ καθένας τὰ δικὰ του, καὶ κρατῶντας τους ἐκεῖ ἀσάλεστους ὥρες, μέρες, βδομάδες, μῆνες καὶ χρόνια, ὅχι μόνο δὲν τοὺς ἀφίνουν νὰ προχωρήσουν, μὰ μήτε ἔχουν αὐτοὶ πῶς δύναμη νὰ κουνήσουνε.

Α. Ε.

ΑΝΤΡΕΣ δὲ γίναμε ἀκόμη. Ἐχομε ἀνάγκη, οἱ πρόγονοι νὰ μᾶς βαστοῦν ἀπὸ τὸ χέρι καὶ νὰ μᾶς πηγαίνουν. Ὅλο προγόνους φωνάζουμε. Ἐπαινῶμας θάρρους ἴσια ἴσια καίνο ποῦ δείχεται τὴ λίγη μας δύναμη. Ἐθνος ἀπτεξούσιο δὲ γίναμε, κ' ἴσως δὲ θὰ γίνουμε ποτέ. Ἡ δόξα μας ἢ παλιά θὰ καταντήσῃ ὁ χαμός μας. Δὲ μᾶς ἀφίνει νὰ μεγαλώσουμε, νὰ περπατοῦμε μὲ τὰ δικὰ μας τὰ ποδάρια, νὰ συλλογιόμαστε μὲ τὸ κεφάλι μας, νὰ βλέπομε μὲ τὰ μάτια μας, νὰ μιλοῦμε δική μας γλῶσσα. Ὅλο προσπαθοῦμε νὰ κάμουμε σὰν καὶ κείνους. Σ' ἓνα μόνο δὲν τοὺς μιμηθήκαμε· προγόνους ἐκεῖνοι δὲν εἶχαν. Ἐμεῖς, δὲ θὰ τάξιωθοῦμε ποτέ καὶ μετς μὲ μέρη προγόνους ἄλλοι νὰ μᾶς λένε.

ΨΥΧΑΡΗΣ

Ἐλεῖψα καιρὸ ἀπ' τὸν τόπο μου. Ὅταν ξαναγύρισα, εἴμουνα πιά γιατρός κ' ἦρθα ν' ἀποκατασταθῶ στὸ χωριό. Ὅλα σπῖτι μου κ' ἐκεῖ δλόγυρα τὰ βρήκα καθὼς τᾶφησα. Μόνο ὁ ὑπερέτης τοῦ πατέρα μου εἶχε ἀλλάξει. Ὁ μακαρίτης εἶχε βαρεθεῖ τοὺς ντόπιους ἀπὸ τὰ δλόγυρα χωριά, γιατί τὸν κλέβανε, κ' ἔφερε ἓναν ἀπὸ μακρύτερα, ἀπ' τὸ δικό του τὸ χωριό. Εἶτανε εὐχαριστημένος ἀπ' αὐτὸν κι ὅς μὴν εἶτανε εὐχαριστημένη τὴν ὥρα κ' ἡ γειτονιά. Καὶ δὲν εἶτανε, γιατί ἀπὸ τὸν καιρὸ ποῦ ἦρθε ὁ Νικολούλας, καθὼς τονὲ λέγανε τὸν ὑπερέτη τοῦ πατέρα, οἱ κότες ἓνα γῦρος στὸ σπῖτι μας πήρανε καὶ λιγροστέβανε. Μὰ γι' αὐτὸ λίγο τὸν ἐγνοιαζε τὸν πατέρα μου. Τὸ ἄλλο νέο ποῦ ἔμαθα ἀπὸ τὰ πρῶτα εἶτανε πῶς ἡ Τάσω εἶχε ἀρρεθωνιστεῖ στὸ μεταξὺ μ' ἓνα Στεμνιτώτη φιλικατζή. Μὰ ἄξαφνα σὲ λίγους μῆνες τὴν παράτησε ἐκεῖνος κ' ἔφυγε, παίρνοντας μαζί του ἓνα μικρὸ κομπόδεμα ποῦ εἶχε μαζέψῃ ἡ Τάσω δυὸ χρόνια δλάκαιρα ἀπὸ τὴ δουλειά της Ὁ πατέρας μου τὴν εἶχε βοηθήσει· κι ἀγόρασε μιὰ μηχανή καὶ ξενόραβε. Μὲ τὴ δουλειὰ αὐτὴ ζοῦσε καί τῳρα, καὶ καθὼς φαινότανε, τὴς ἄφηνε καιρὸ περίσσιο νὰ βγαίνει νὰ κάθεται στὸ κατώφλι της τὰ δειλινὰ ὅπως καὶ πρῶτα. Καὶ πλαγινὰ της πάντα κ' ἡ τυφλὴ γιαγιά. Ἡ γριά Ἀγγελίνα εἶχε παρθεῖ πιά ἀπὸ τὸ ἓνα χέρι καὶ σὰ μ' ἔμαθε πῶς γύρισα γιατρός, μ' ἔκραξε νὰ τὴν γιατρέψω. Πήγα καὶ τὴν εἶδα καὶ τῆς ἔγραψα μιὰν ἀλοιφή. Ἡ Τάσω μοῦ ἔφερε γλυκὸ καὶ μοῦ ἔκαμε καφέ. Εἶχα νὰ μπῶ στὸ σπῖτι της ἀπ' τὴν ἡμέρα ποῦ εἶχανε φέρεῖ σκοτωμένο τὸ Γιωργίκο κ' ἐκεῖ ποῦ κάθισα κ' ἔπινα τὸν καφέ, θυμήθηκα τὲ παλιὸ τὸ μεσημέρι ποῦ ἔτρεξα καὶ τονὲ βρήκα νὰ δέρνει μὲ τὸ τσαρούχι τὴν ἀδερφή του ἄγριος καὶ ξαναμμένος. Ξανάειδα μὲ τὸ νοῦ μου τὴν Τάσω μαζεμένη σωρὸ κάτω ἀπ' τὴς χτυπιές του. Τῳρα ὁ σωρὸς ἐκεῖνος εἶτανε ζωντανὸς μπροστά μου· ὅλα μέσα στὸ χαμόσπιτο εἶτανε ἀλλαγμένα, κάτασπρα καὶ καθαρά, οἱ τοῖχοι ἀλειμμένοι, ὁ καναπὲς στρωμένος μὲ λευκὸ σεντόνι, τὰ τζάμια μὲ πλεχτοὺς μπερντέδες. Μόνο ἡ γριά Ἀγγελίνα ἀπόμεινε τὸ ἴδιο παλιὸ ἀστραπῆ.

Στεκότανε ἀντίκρυ μου ὀρθὴ μὲ τὰ χέρια κάτω ἀπὸ τὴν κόκκινη ποδιά.

«Τί μὲ τηρᾷς ; » μοῦ εἶπε, σὰν εἶδε πῶς τὴν κοίταζα.

«Πόσο ὁμορφὴ εἶσαι», τὴς ἀπάντησα.

«Τί λέει, μωρή ; » φώναξε ἡ γριά Ἀγγελίνα.

«Κάτι γιὰ τὰ κεραμίδια», τὴς ἀπάντησε ἡ Τάσω καὶ μὲ κοίταξε γελώντας.

«Τί εἶπες μωρή ; Τί λέγει ; θὰ μοῦ κάμει καλὸ τὸ γιατρικό ; » φώναξε πάλι ἡ γιαγιά της.

«Θὰ σοῦ κάμει· νᾶλειφτεῖς μόνο καλά», τὴς εἶπα.

* Ἡ ἀρχὴ στὸν ἀριθ. 409.

«Άχ, δὲν ξέρεις τίποτα καὶ γιὰ τὰ μάτια, παιδί μου», ξακολούθησε ἡ γριὰ Ἀγγελίνα· «ἄς ἔδλεπα μιὰ ἀπολαμπίδα φῶς κι ἄς πέθαινα τὴν ἄλλη αὐγὴ.»

«Παλιοκούσαλο, τὰ μάτια σου λείψανε», τὴν ἀποπῆρε ἡ Τάσω, φουρκισμένη πού τῆς ἔκοψε τὴν κουδέντα τῆς μαζί μου.

«Θάρθω καμιὰ ἄλλη μέρα νὰ σὲ δῶ, θειὰ Ἀγγελίνα», τῆς φώναξα, κοιτάζοντας τὴν Τάσω. «Τί στέκεις ὀρθή;» εἶπα αὐτῇ.

«Γιὰ νὰ ψηλώσω», χαμογέλασε.

Ἡ ματιὰ τῆς ἔλαμπε. Ἐννοίωσα τὸ χέρι μου νὰ θέλει νάπλωθε! νὰ τὴν τραβήξει. Μὰ τὸ παράθυρο κατὰ τὸ δρόμο εἴτανε ἀνοιχτό· θυμήθηκα πὼς μπήκα γιὰ γιατρός στο σπίτι τῆς, μισόπια τὸν καφέ μου κ' ἔφυγα.

Τὴν ἄλλη μέρα, καθὼς κατέβαινα τὴ σκάλα μου γιὰ νάδγω ὄξω, τὴ βρήκα στὴν πόρτα.

«Καρτερῶ νὰ σὲ ρωτήσω πόσες φορές νὰ τριῖω μὲ τὴν ἀλοιφή τῇ βάζω», μοῦ εἶπε. Καὶ χαμογέλασε.

«Πρῶτ' καὶ βράδι», τῆς ἀπάντησα.

Δὲν ἔφυγε. Στάθηκε καὶ μὲ κοίταξε. Εἴταν ὁμορφος ὁ πειρασμός. Τῆς ἀγκάλιασα τὴ μέση. Ἐγυρε πίσω τὸ κεφάλι καὶ μὲ κοίταξε. Τὸ χαμόγελο τῆς σῆστηκε, τὰ χεῖλιά τῆς τρέμανε. Ἐκαμα ἓνα κίνημα, μὰ ἀπὸ πᾶνω ἀκουστήκανε πατήματα. Τὴν ἔσπρωξα μέσα κ' ἔτρεξα νάδγω ἀπ' τὴν αὐλόπορτα.

Μοῦ εἶχε γίνει σιδήθαι πειρασμός. Μὰ ἐγὼ δὲν εἶχα ἔρθει στο χωριὸ γιὰ πειρασμούς· εἶχα ἔρθει γιὰ γιατρός. Οἱ παλιότεροι γιατροὶ εἶχανε τὰ μάτια τόσα γιὰ νὰ μοῦ βροῦνε κάτι. Ἀρχισα νὰ κάνω γλῆγγρα καλὴ πελατεία καὶ φερόμουν ἀνίσως μαθεδόντανε πὼς μ' εἶδανε μὲ τὴν Τάσω, θάψτανε αὐτὸ νὰ μὴ μὲ ξαναμπάσει κανένας σπίτι του. Κ' ἔτσι ἀποφάσισα νὰ λείψω ἀπὸ κάθε πειρασμὸ μαζὶ τῆς. Ἀπόφευγα καὶ νάδγω στο παράθυρο σὰν καθόντανε στὴν πόρτα τῆς, κι ἔταν τὴν ἀκουγα στο μαγεριό μας ἢ στὴ λότηα, ἔφεβγα δίχως νὰ μὲ δεῖ. Ἡ γριὰ Ἀγγελίνα κιάλας εἶχε ἀπελπιστεῖ πιά ἀπὸ τὴ γιατρικὴ μου. Ἡ ἀλοιφή πού τῆς εἶχα δώσει δὲν τῆς ἔκαμε καλὸ. Τῆς ἔγραψα κατιτὶς ἄλλο, δὲν ὠφέλεσε κι αὐτό, καὶ δὲ μὲ ξαναφωνάξαν.

Μιὰ μέρα —εἴτανε χινόπωρος, εἶχε τελειώσει ὁ τρύγος κι ὁ μούστος ἔβραζε στὴν κάθε κάτω ἀπὸ τὴ λότηα τοῦ σπιτιοῦ μας, μὰ αὐλή, μπασιά, κατώγια βρωμούσανε ὄλα γλιστερὰ ἀπ' τὶς λάσπες κι ἀπ' τὸ μούστο, πού εἶχε χυθεῖ ἀπὸ τὸ κουβάλημα. Ἡ ψυχοπαῖδα μας δὲν ἔβγαζε πέρα μονάχη τῆς τὸ πλύσιμο κ' ἦρθε κ' ἡ Τάσω γιὰ νὰ τὴ βοηθήσει. Τὸ μεσημέρι, σὰ γύριζα νὰ φάω στο σπίτι, τίς βρήκα καὶ τίς δυὸ ὄξω στὴν αὐλὴ μὲ τὰ μεσοφόρια ἀνασηκωμένα ἴσαμε τὰ γόνυα. Ἡ Τάσω τῷ σηκωμένο λίγο πὶδὸ ψηλά, εἶχε ἀκόμα στο κεφάλι τῆς ἓνα λευκὸ μαντήλι μὲ τίς ἄκρες του δεμένες στο λαιμό, καὶ μ' ἔταν τενεχὲ νερό στο χέρι κυνηγοῦσε τὸ Νικολούλα γύρω ἀπ' τὸ πεζούλι τῆς πορτοκαλιάς, πού εἴτανε στὴ μέση τῆς αὐλῆς. Ὁ Νικολούλας πάλι εἶχε στὰ χέρια ἓνα σταφύλι ἀπ' τὰν-τονύχια τῆς κληματαριάς καὶ τῆς πετοῦσε ράγες, πολεμώντας νὰ τὴν πιτύχει στο πρόσωπο. Δὲ μὲ

καταλάβαινε πὺ ρχόμουν καὶ στάθηκε ὄξω ἀπ' τὴν αὐλόπορτα καὶ τοὺς κοίταζε.

«Μπράβο! Μπράβο!» δὲν μπόρεσα νὰ κρατηθῶ νὰ μὴ φωνάξω τοῦ Νικολούλα, σὰν εἶδα πὼς μιὰ ράγα πού πέταξε βρήκε τὴν Τάσω στο μάγουλο. Μὰ τὴν ἴδια ὥρα, ἐκείνη τοῦ ἄδειασε κατκνέφαλα τὸν τενεχὲ μὲ τὸ νερό.

«Δὲ μ' ἀφίν' οὐ διάτανους, μὲ π'ράξ'», γύρισε καὶ μοῦπε ὁ Νικολούλας ντροπισμένος, ἐνῶ τίναζε τὸ νερό ἀπὸ σκούφια καὶ μαλλιά. «Ἰγὼ ἦρθα οὐ δόλιους νάν τη βουθήσου, νάν τη κ' ἑαλήσου νερό». Ξακολούθησε κατακνέκινος.

Ἡ Τάσω τὸν κοίταξε ξεκαρδισμένη ἀπ' τὰ γέλια.

«Γόνε μούσκεψες τὸν ἀνθρώπο», τῆς εἶπα περνώντας ἀπὸ κοντὰ τῆς.

Μὲ κοίταξε καὶ τὰ δόντια τῆς ἀστράψανε.

«Νὰ σοῦ δώσω κ' ἐσένα μιὰ;» μοῦ εἶπε γυρίζοντας τὸν τενεχὲ καταπάνω μου.

Εἶδα πὼς δὲν εἴτανε ὁλότελα ἄδειος καὶ βιάστηκε νὰ μπῶ στο σπίτι.

«Ζουρλάθηκε ὁλότελα ὁ φτωχός», μοῦ εἶπε, σὰν ἀνέβηκα ἀπάνω, ἢ ἀδερφή μου, πού εἶχε δεῖ κ' ἐκείνη τὴ σκηνὴ ἀπ' τὸ παράθυρο.

«Πάει ὁ δόλιος, δὲν ἔχει πιά μυαλό», εἶπε κι ὁ πατέρας, σὰν ἦρθε πάλι αὐτὴ ἢ κουδέντα στο τραπέζι πού τρώγαμε. «Δὲν μπορούμε πιά νὰ φάμε καλαμπόκι τρυφερό. Θὰ τονὲ δώσω τοῦ διακόλου γιὰ καλὰ.»

«Καὶ τὰ ραζακιά πού εἶπες πὼς ἔδαες τίς προάλλες ἀπάνω ἀπάνω στο κοφίνι, ἐκεῖ θὰ πήγαν», εἶπε ἡ μάννα μου.

«Γελᾷ μὲ δάφτανε, νὰ τὴν πάρει ἡ ὀργή», ξανάπε ὁ πατέρας γελώντας.

Καὶ γελάσαμε ὅλοι. Ὁ Νικολούλας ἐρωτημένος μὲ τὴν Τάσω! Εἴτανε λίγο παράξενο τὸ πρᾶμα.

Ὁ Νικολούλας θάταν ἀπάνω κάτω σαραντάρης. Εἴτανε χρόνια χωροφύλακας κ' εἶχε πάρει τότε κοντὰ τὴν ἀφροσύ του, ὅταν κάποιος νόμος, ἔκοψε ἓνα μέρος ἀπὸ τὸ λουφέ τῆς χωροφυλακῆς. Γιὰ εἰκοσι τόσες δραχμὲς τὸ μῆνα νὰ γυρνᾷ νὰ σφάζει κότες καὶ νὰ βασιανίζει τὸν κοσμάκη, δὲν τονὲ βαστοῦσε ἡ ψυχὴ, μὰς ἔλεγε σὰ μὰς διηγόντανε πολλὰ ἄγρια ἄθλα τοῦ σὲ Μωριά καὶ Ροῦμελη, σ' Ἐφτάνησο καὶ Δωδεκάνησα. Ἐπειτα, καθὼς ἔλεγε, δὲ βαστοῦσε νὰ γυρνᾷ ὁλοένα στὴν ξενιτιά. Πεθύμησε νᾶναι κοντὰ στον τόπο του, νὰ πετιέται στο χωριό του ὅποτε τοῦ πονεῖ νὰ βλέπει τὴ μάννα του καὶ τὰδέρφια του πού ζούσανε κεῖ, ἀπάνω στὰ βουνά. «Εἶμαι πονεσιάρης· μὴ μὲ βλέπετε ἔτσι», μοῦ εἶπε μιὰ μέρα πού μοῦ διηγήθηκε πὼς ἓνας ὑπομοίραρχος τὸν εἶχε βάλει νὰ δαίρει μιὰ γερόντισσα, γιατί δὲ μαρτυροῦσε πὺ κρυδόντανε ὁ γιός τῆς, πού τὸν κυνηγοῦσε τὸ ἀπόσπασμα. Τὴν ἔδειρε δίχως ἔρεξη. Κι ἀλήθεια, ὁ Νικολούλας δὲν εἴταν ἄγριος. Ἀν δὲν εἶχε τὰ στριμμένα μουστάκια καὶ τὴν παλιὰ τριμμένη χωροφυλακίστικη στολή, πού τὴ φοροῦσε πάντα μὲ τὸ κοντὸ του παντελόνι, δὲ θὰ πίστετε κανέναν πού τονὲ γνώριζε πὼς αὐτὸς ὁ ἀνθρώπος εἶχε βασανίσει κόσμο μὲ τὸ βούρδουλα, μὲ καφτὰ ἀδγὰ στίς ἀμασκάλες καὶ μὲ ἀγκάθια στὰ νυχοπόδα.

Ὡστόσο ἀπὸ συνήθεια τοῦ ἄρεσε νὰ διηγέται πάντα τέτοιες ἱστορίες, τοῦ ἄρεσε νὰ περνᾷ στὸν κόσμο ἀκόμα γιὰ χωροφύλακας. Καὶ γι' αὐτὸ τὸν εἶχε φέρεϊ κιόλας ὁ πατέρας μου, γιὰ σκιάχτρο τῶν τσοπάνηδων ποὺ τοῦ βροκούσανε καὶ τοῦ κλέβανε τὰ σπαρτά στὸν κάμπο. Καὶ καθάλλωντας ὁ Νικολούλας τὸν τεκνεφέζικο, τὸ μισόστραβο ψαρή, γύριζε τὰ χωράφια μας ἔξω στὴν ποταμιὰ μὲ τὸν κοντόκανον τὸν γκρά κρεμασμένον πάντα στὸν ὦμο του. Καὶ ρχότανε καὶ μᾶς ἔλεγε πῶς ἔπιασε τὸν ἕναν, πῶς φοδέρριξε τὸν ἄλλον, ὅμως παράπονα πῶς ἔδειρε κανέναν δὲν εἶχαν ἔρθει. Μοναχὰ κάνα παιδί ποὺ τὸ τσάκωνε νὰ κόβει ψάνες ἢ κανένα ἀραποσίτι. «Τὰ ξεθέωσα στὸ ξύλο», ἔλεγε γιὰ τὰ παιδιά· «ἂν τὸνέ ξανατσακώσω, θὰ τοῦ σπάσω τὰ πλευρά», ἔλεγε σὰν εἶτανε γιὰ κανένα χωριάτη, ποὺ τὸν εἶχε πιάσει νὰ βόσκει τᾶλογό του στὸ δικό μας τὸ κριθάρι. Ὁ πατέρας μου ἤξερε πῶς ὁ Νικολούλας ἔδερνε μόνο ὅσο εἶχε τὸ σταυρὸ στὸ κασκέτο, μὰ τὸ περισσότερο τὸν ἤθελε γιὰ σκιάχτρο ἔτσι μὲ τᾶγρια μουστάνια του καὶ τὰ μολυθένια κουμπιὰ τῆς χωροφυλακίστικης στολῆς.

Μὰ τώρα ὁ Νικολούλας τὴν πέταξε ἀποπάνω του τὴ χωροφυλακίστικη στολή καὶ φόρεσε μιὰ κεντισμένη φέρεμλη· ἔδγαλε καὶ τὸ κοντὸ τὸ παντελόνι· κ' ἔξωσε τὴ φουστάνελα στὴ μέση του. Ἔστριψε τὰ μουστάνια πάντα, μὰ ἔλεγε καὶ χασομεροῦσε νᾶδγει μὲ τὸν ψαρή ἔξω στὰ σπαρτά. Πάντα ἔδρισκε ἀφορμὴ νᾶρχεται μέσα στὸ χωριὸ κι ἂν ὁ πατέρας μου δὲν τὸνέ γκρίνιαζε, εἶτανε ἄξιος νὰ μένει ὁλημέρα στὴν αὐλήπορτα νὰ ξυστρίζει τὸν ψαρή, ἢ νὰ γυρίζει μὲ τὸ φιάρι τὸ ἀραποσίτι στὸ κατώγι ἀγνάντια ἀπ' τὴν αὐλὴ τῆς Τάσως.

«Θὰ τὰ χαλάσουμε μὲ τὸ Νικολούλα», εἶπε πάλι ἕνα μεσημέρι ὁ πατέρας μου θυμωμένος· «πάει, δὲ γνολιάζεται γιὰ τίποτα. Ἦ τὸν ἔχω ἢ δὲν τὸν ἔχω, τὸ ἴδιο κάνει.»

«Δὲν τοῦ τὴ δίνουμε νὰ συχάσουμε», εἶπε ἡ μάννα μου.

«Ρωτᾶτε ἂν τότε παίρνει αὐτὴ;» εἶπε ἡ ἀδερφή μου.

«Ποῦ θὰ βρεῖ τὸν καλύτερο; Δὲ λὲς νὰ ψχαριστάει τὸ θεὸ ποὺ τῆς βρέθηκε; Νὰ μαζεφτεϊ κιόλας;»

Ἡ μάννα μου δὲν εἶπε πιώτερα. Μὰ εἶναι ἀλήθεια πῶς ξαφνίστηκε κ' ἐγὼ μὲ τὴν ἰδέα πῶς ἡ Τάσω θὰ πάρει τὸ Νικολούλα.

Ὡστόσο σὲ λίγες μέρες τὴν κατάφερε ἡ μάννα μου καὶ τὴν ἄρρεθώνιασε μαζί του. Καὶ γλήγορα ἔγινε κι ὁ γάμος.

(Ἀκολουθεῖ)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

Ἡ ΑΕΙΑ τοῦ βιβλίου ποὺ θὰ μᾶς πῇ τῆς ρωμιοσύνης τὴ φιλοσοφικὴ ἱστορία θὰ εἶναι πρῶτα ἀπ' ὅλα στὴ μέθοδο καὶ στὴν κρίση ποὺ θὰ δείξῃ ὁ λυρικός—ὁ κοινωνιολόγος ὁ ποιητής. Καὶ νομίζω μάλιστα πῶς τέτοιο βιβλίον ἀπὸ ἕναν καὶ μόνο δὲ γράφεται—τουλάχιστο ἀμέσως. Θὰ χρειαστοῦν πολλὰς μονογραφίας πρῶτα, πολλὰ ἑσκαλίσματα καὶ φιλοδουλέματα, προτοῦ ἔρθῃ ὁ καιρὸς νὰ χτιστῇ τὸ γιγαντεῖο βιβλίον ποὺ θ' ἀρμονίσῃ μέσα του τίς ὁμορφίες καὶ τίς ἀλήθειες τίς μαζεμένες μεριά, μεριά—χεροβολιά, χεροβολιά.

ΕΡΜΟΝΑΣ

ΛΙΓΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΛΙΓΟ ΟΝΕΙΡΟ

Μόλις κρύφτηκε ὁ ἥλιος πίσω ἀπ' τὸ λόφο —ἀπ' τὸ λόφο ποὺ τώρα κατέβηκα — καὶ ἡ Πλάση, τόσο ζωερὴ καὶ χαρούμενη ποὺ εἶτανε, βρέθηκε ξαφνικὰ χωρὶς σκιὰς καὶ χωρὶς λάμψη, σὰν τὴ ζωὴ ποὺ περνᾷ πεθαιμμένη χωρὶς ἀγάπη, χωρὶς κινήσιμό... Μοναχὰ τὸ βουνὸ τὸ σιωπηλὸ μέσ' στὴ μεγάλη του ἀγκαλιὰ κρύβει τοῦ ἡλίου τὴν ὑστερή ἀχτίνα, γιατί φοβᾶται μὴν τὴ χάσῃ τὴν πικραμένη γλῶσσα τοῦ ὑστερου φιλιοῦ. Κ' ἡ ἀχτίνα ὅλη χαρὰ σκοροπᾷ στὴν κορυφὴν τοῦ ἀπάνω τὰ φῶτα τὰ πιὸ ῥόδινα καὶ στὰ λαγαρία μέσα τίς πιὸ μενεξεδένιες σκιὰς.

Σὲ λίγο σβήστηκε καὶ τὸ βουνό. Σὰ μὲ μετᾶς κεντημένα ὀλοτρόγυρα τὰ χρυσὰ χρυσὰ χωράφια φέρονουν πνοὴ σανοῦ φρεσκοθερισμένου καὶ ἀπὸ κάπου ἐκεῖ μακριὰ μυρίζῃ στάνη καὶ κοπάδι. Σηκῶνουνται οἱ γαλανοὶ καπνοὶ ἀπάνω ἀπ' τὰ καλύβια καὶ βαρετὰ ξυπλώνουνται στὸν ἀέρα. Ἀφίχαν οἱ ἄντρες τὴ δουλειὰ. Αὐτοὶ-τρεῖς γυναικες βιαστικὰς μὲ τὰ παιδιά στὴν ἀγκαλιὰ γυρίζουνε στὸ σπίτι. Κλαῖνε κατσιακῶνα ἐκεῖ κοντὰ καὶ ἡ μικρὴ γλυκερὰ φωνὴ γεμάτη ἀπὸ παράπονο ἀθῶο, ξεσκᾷ στὴν ἡρεμὴ σιωπῇ. Βαριὰ πίσω ἀπὸ τὸ δάσος, στὸν οὐρανὸ ἀκόμα γαλανό—ποὺ πῆρε λίγη σκιά σταχτιά μονάχα, - σηκώνεται τὸ ὀλόχροσο φεγγάρι ποὺ ὀλοστρόγγυλο μέσ' στὸ θολὸν ἀέρα, τόσο μεγάλο φαίνεται καὶ ὠραῖο, ποὺ μοιάζει μὲ καμάρι νὰ σὲ βλέπῃ καὶ νὰ σοῦ δείχνῃ μόνο του τὴν ὁμορφιά ποὺ ἔχει.

Μὰ καὶ ποὺ σιγὰ περπατοῦσα μὲ τὸ κεφάλι γυρτό, γεμάτο ῥεμβασιμούς καὶ ὄνειρα —γιατὶ τόσο μακριὰ ἀπ' τὴ ζωὴ ποὺ βρέθηκε, δὲν ἤμπορῶ ἀλλοιῶς νὰ ζήσω παρὰ μὲ ὄνειρα μονάχα — καὶ ποὺ κύτταξα τὸ ὠραῖο φεγγάρι καὶ μπροστὰ στὴν τόση ὁμορφιά του, ξεχνοῦσα γιὰ μιὰ στιγμὴ τὴ μοναξιά μου τὴ μεγάλη— πέρα πάνω στὸν ἄσπρο τὸ δρόμο βιαστικὰ βιαστικὰ, εἶδα νὰ ἔρχεται ἀπ' ἀντικρυ ἕνα σταχτιμικρὸ γαϊδουράκι—τόσο μικρὸ καὶ νόστιμο ποὺ εἶτανε — μ' ἕνα κορίτσι καθισμένο στὸ σαμάρι τοῦ ἀπάνω. Πλησίαζε ὀλοένα πιὸ πολὺ καὶ ἄξαφνα βρέθηκε μπροστὰ μου, μὲ κύτταξε μὲ τὰ μεγάλα του τὰ λυπημένα μάτια — σὰν νὰ ἔρχότανε κι αὐτὸ ἀπὸ ἕναν κόσμο πιὸ ὠραῖο καὶ κούνησε λιγάκι τὰ μεγάλα ταῦτιά του. Κάποιος μοῦ εἶπε «καλησπέρα», καὶ σήκωσα τὰ μάτια καὶ μαγεμένη στάθηκα μεμιὰς. Μὲ τὸ μικρὸ ἀγνὸ προσοπτάκι, μὲ τὰ καστανὰ μαλλιά χωρισμένα στὴ μέση πάνω ἀπ' τὸ κάτασπρο, τὸ μαρμαρένιο μετωπάκι, μὲ τὰ λαμπρὰ τὰ γαλανὰ μάτια γεμάτα ἀθωότητα καὶ μυστήριο, καὶ τὸ λυπητερὸ χαμόγελο στὰ χεῖλια, ποτὲ δὲ θάλεγες πῶς εἶταν χωρική. Σὰν Παναγιὰ προεξοφαιλτίσσα, σὰν δρᾶμα